

ERITREAN NATIONAL SALVATION FRONT
INFORMATION & CULTURAL OFFICE
ensf.info@gmail.com

ምክፋእ ታሪኽ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ እንታይ'ዩ ዕላምኡ?

እዛ ድሕሪ ነዊሕ ጊዜ ንዘርግሓ ዘለና ታሪኻዊት ደብዳቤ፣ ብዕለት 01/03/2015 መልሲ ንኣቶ ኣባይ ወልዱ ኣቦ መንበር ህወሓትን ርእሰ ምምሕዳር ብሄራዊ ክልላዊ መንግስቲ ትግራይን፣ ብነፍሰሄር ኣቦ መንበር ፈጻሚ ኣካል ግሃድኤ ኣብቲ ጊዜ'ቲ ተጋዳላዶር ሃብተ ተስፋማርያም ዝተላእከት ኬይና፣ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ንዝምልከቶም ሰበ ስልጣን ብኣካል ረኺብና ብኢድ ዘረከብናዮ ሰነድ ምጻና ከትብርህ ንፈቱ።

ኣብ'ቲ እዋን'ቲ ናብ ቃልዕ ከነውጻእ ዘይመረጽናሉ ምክንያት፣ ክልቲኡ ሸነኻት ኣብ ሓቅታት ዝተመርኩሰ ልዝብ ከካይዱ፣ ዝተገብረ ጌጋታት እንተካይሩ ክንጸርን፣ ከይዱ ከይዱ ከኣ እቲ ሓቅታት ምስ በርህ፣ ኣብ መንጎ ህዝቢ ኤርትራን ህዝቢ ትግራይን ዘሎ ናይ ሰናይ ጉርብትና ዝምድና፣ ካብ ሓርፋፍ ናብ ዝመገየ ዝምድና ኣሰጋገርካ ፣ ንኻልቲኡ ኣህዛብና ዘርብሕ ነባሪ ዝምድና ንምምምሰራት ዝዓለመ ኮይኑ፣ ካብ ጸቡቕ ድልዎትን መንፈስን ዝነቐሰ ሃናጺ ኣተሓሳስባ ኢዩ ነይሩ። ኮይኑ ግን ብጽሑፍ ክምለሰልና ሓቲትና ምንግርና ከብቐዕ ክሳብ እዚ ሰዓት'ዚ እቲ ጉዳይ መልሲ ከይተሞህሮ ተጠንጠሉ ጸኒሑ። እዚ ከምዚ ኢሉ እንክሎ፣ ሕጂ'ውን ኣብዚ ቀረባ መዓልታት፣ ኣቶ ስብሓት ነጋ ንታሪኽ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ - ተሓኤ (ጀብሃ) ከጸልግን፣ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ብጀብሃ ዘይተፈጸመ ገበን ኣብ'ቲ ንህዝቢ ትግራይን ዓለምን ዘሰመዖ መደረ፣ ኣብ ልዕሊ ተሓኤ ካብ ሓቂ ዝረሓቐ ክሲ ከልዕሉ ተሰጪዖም። ኣዝዩ ዝገርም ኢዩ። ካልኣስ ይትረፍ፣ ታሪኽ ተሓኤ ኣካል ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራ ስለ ዝኾነ፣ ብግንም ዓይነት ኣብ ልዕሊ ታሪኽና ዝካየድ መሰረት ዘይብሉ ጸለመ ኣይንቐበሎን ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ሓቅታት ተሞርኩሰና ነቲ ዝተባህለ መሰረት ኣልዎን ሓቂ ዘይብሉን ጸለመ ክንእርጥፍ ግዴታና ኢዩ። ኣብ መንጎ ክልቲኡ ጎረቤት ኣህዛብ ኣብ ክንዲ ዘላቕን ሕውነታውን ሰናይ ዝምድናን ንምሕዳል ዝሕግዙ ጉዳያት ምልዓል፣ ዘይተግበረ ታሪኽ ኣምጺእካ፣ ምቅሕሓርን ጸልእን ምጽሕታር፣ ዘይለባምን ግጉይን ኣተሓሳስባ ምጻኑ ከከሰምረሉ ንፈቱ ።

ክቡራትን ክቡራንን ካብ'ዚ ቀጺልና፣ እታ ጽሕፍቲ (ሰነድ) ነቐርበልኩም።

ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን
ግንባር ሃገራዊ ድህነት ኤርትራ
21/03/2020

ERITREAN NATIONAL SALVATION FRONT
INFORMATION & CULTURAL OFFICE

ensf.info@gmail.com

Ref. No. : ENSF.CO.03/17

Date: 01/03/2015 Addis Abeba

ናብ ክቡር ኣቶ ኣባይ ወልዱ

ኣቦ መንበር ሕ.ወ.ሓ.ትን ርእሰ ምምሕዳር ብኤራዊ ክልላዊ መንግስቲ ትግራይን

ድሕሪ ናይ ኣኽብሮት ሰላምታና ምቕዳም እዚ ዝሰዕብ መልእኽቲ ከነመሓላልፈልካ ንፈቱ።

ክቡር ኣቶ ኣባይ፡

ኣብ ጸምብል መበል 40 ዓመት ምቓም ህዝባዊ ወያነ ኣርነት ትግራይን (ህ.ወ.ሓ.ት)፡ ኣብ ከተማ መቐሌ ዝሃብኻዮ ዕላዊ ናይ በዓል ቃል፡ ኣብ ጉዳይ ተጋድሎ ኣርነት ኤርትራ (ጀብሃ) ዝገልጽኻዮ ታሪኽ ጠቀሰ ክሲ፡ ንሰፊሕ ኣካል ህዝብና ሃንደበትን ግር ዘበለን ዘቐየምን ከም ዝኾነ ክንሕብረካ ደስ ይብለና። ኣብ'ቲ ዝቐረበ ቃልካ “ዚ ዲምክራሲያዊ ውድብ (ህ.ወ.ሓ.ት. ማለትካ ኢኻ) ከዋናእ ዘይሃቀካ የለን” ድሕሪ ምባል፡ ነቶም ዚ ናይ ምጣፋእ መደብ ሃቂናም እትብሉም ወገናት ጠቐስኻ። ንኤርትራውያን ብዘምልከት ንጀብሃ ኣብ መሰርዕ ጸረ ህ.ወ.ሓ.ት. ብምሰራዕካ ከኣ ቃል ብቐሉ ከም'ዚ ክትብል ጠቐስኻ። “ጀብሃ ንኩሎም መድሓርኣቲ ከዋናኡና ደገፋ፡ ኣብ መጨረሻ ባዕሉ ኣቲይዎ ኣሪፋ ኢዩ” ። ካብ'ዚ ቃልካ'ዚ ብምብጋስ ድማ፡ ዝም ዝሰዕብ ነዋብታት ከተብረሃልና ንውክሰኻ-

- 1- ኣብ መንጉ ህዝባዊ ወያነ ኣርነት ትግራይን (ህ.ወ.ሓ.ት) ህዝባዊ ግንባር ኣርነት ኤርትራን (ህ.ግ.ሓ.ኤ) ብኣደ ወገን፡ ተጋድሎ ኣርነት ኤርትራ (ጀብሃ) ተ.ሓ.ኤ. ድማ ቦቲ ካልኣይ ወገን፡ ዝተገብረ ውግኣት ኣልጂልካ. ንተ.ሓ.ኤ. ከተሰክሞ ዝፈተንካ ዝበን፡ ድሕሪ 34 ዓመታት፡ ቦቲ ዘቐረብኻዮ መደረ ኣቢልኻ፡ ናብ ህዝቢ ትግራይን ምሉእ ህዝቢ ኢትዮጵያን ከምኡ ህዝቢ ኤርትራን፡ ብዘመናዊ ናይ ዜና መሳሪሕታት፡ ናብ ኩሉ ዓለም፡ ኣብ ቅድሚ ዕዳማት መራሕቲ ሃገራትን፡ ዝተገልጸ መደረ፡ እንታይ ሸቶ ንምህራም ዝኣመተ ኢዩ ነይሩ? ከይዱ ከይዱ ኻን ዕላምኡ እንታይ ኮን ይኸውን? ዝብል ሕቶ ከንቕርብ ጉዳዳት ኢና።
- 2- እዚ ዝተጠቐሰ ውግእ፡ ብመሪሕነት ህ.ወ.ሓ.ት. “ጨረሻና ኣይክበርናዮን፡ ኣይንፈልጦን ኢና” ንዊሕ ዓመታት ክበሃል ድሕሪ ምጽናሕ፡ ሕጂ ግን “ ነይርናዮ ሞራሕ ዘይኮነሉ፡ ኣረ ንሕና ኢና ንኻዕብዮ ኣገዲድና ናብ'ቲ ውግእ ንክትኣቲ ዝገበርና” ዝበሃለሉ ደረጃ'ውን ምስ በጽሖ፡ ናብ'ቲ ኣቀኛ ክውንነት ንቐርብ ኣሎና ኢልና ተሰፋ ኣብ ዝገበርናሉ እዋን፡ በዚ ሕጂ ዝሰማዕናዮ ጉራን ፈኸራን ዝተሓወሶ መሰረት ዘይብሉ ክሲ ንናይ ሰላምን ሕውነትን ክልቲኡ ኣህዳብና ዝፈታተንን ንምምዕባሉ ዘየተባብዕን፡ ብኣንጻሩ ናብ ምትፍናን ጽልእን ገጹ ዘምርሕን ኮይኑ ረኺብናዮ። ምናልባት'ውን “በይኑ ዝምጉት ዝረትዖ የብሉን” ከም ዝበሃል፡ ውድብ ተ.ሓ.ኤ. የለን፡ ዋና ተሓኤ ዝኾነ ህዝቢ ኤርትራ ድማ ኣብ'ዚ መድረኽ'ዚ ቀንዲ ኣቐልብኡ ፡ ካብ'ዚ እቲይዎ ዘሎ መክራን ጭንቅን ንምውጻእ ኢዩ፡ ሰለ'ዚ ዓገብ ኣይፋልካን ዝብል ኣይክርከብን ኢዩ ካብ ዝብል ኣተሓሳስባ ዶ ይኸውን ነቲ ዝተባህለ ዓቢ ክሲ ክውርወር ዝተደልየ? እንተኾነ ግን ኣብ'ዚ ብዘይ ቶግላባ ከነረጋግጽ እንደሊ፡ ተሓኤን (ጀብሃ) ዕላማታታን መሪሕ ሃገራዊ ኣስተዋጽኦኡን ኣብ ደምና ዝሰረጸ ሰለ ዝኾነ ንኣቅነት ጀብሃ ኩሉ ወይ ዓቢ ክፋል ካብ ህዝብና ዝከለኸለሉ ጉዳይ ብምጻኑ፡ እዚ ተባሂሉ ዘሎ ጉዳይ ክእረም ዘለዎ ሞራሕ ዘይኮነሉ፡ ክሰብ'ውን ይቐፍታ ዘድልዮ ጉዳይ ምጻኑ ክንገልጽ ንፈቱ።
- 3- ክቡር ኣቶ ኣባይ፡ ኣብ ልዕሊ ጀብሃ ዝወረደ ኣደጋ ውግእን ቅንጻላን ናቲ ሳዕቤንን፡ ንህዝቢ ኤርትራ ክሳብ ክንደይ ዝኣክል ልቡ ከም ዘቐሳሎ ትሰሕቶ ኣይመስለናን። ዓቢ በሰላ ኣብ ልቡ ተሰኪሙ እንዳኸደ እንክሎ፡ ድሕሪ ክንድ'ዚ ዝኣክል ነዊሕ ዓመታት ተመሊሰካ መሰረት ዘይብሉም ብመብረ ዝኾነ ቃላትካ እንደገና ንበሰልኡ ክትጉድእ ቅነዕ ዶ ኮይኑ ይሰመዓካ? እዚሲ “ኣዘንካ ኣይትረስዕ ህዝቢ ኤርትራ” ማለትዶ ኣየሰምዕን?
- 4- ካብ ኩሉ ዘገርም ድማ፡ ህዝቢ ኤርትራ ሎሚ፡ ኣብ ከመይ ዝበለ ኩነታት ከም ዘሎ፡ ልዕሊ'ቶም ካልኣት ብጽትኩ ንሰኻ ኣብ ካቢኡ ሰለ እትርከቡ ዝኣልፎ ዘሎ ኣስቃቂ ኩነታት ኣጸቢቐካ ትፈልጦ ጉዳይ ኢዩ። ኣብ ክንዲ'ቲ ዝገለጸኻዮ

ERITREAN NATIONAL SALVATION FRONT
INFORMATION & CULTURAL OFFICE
ensf.info@gmail.com

ቃላት፡ ገህዝብና ከም'ቲ ዓቢ መራሐ ሰወእ ተጋዳላይ መለሰ ዜናዊ ጠቅላይ ሚኒስትር ኢትዮጵያ ብቃልን ብግብርን ዝብሉን ዝሰርሓሉን ዝነበረ፡ ንሰኻ'ውን እንተኾነ ገህዝብ ኤርትራ፡ ህ.ወ.ሓ.ት. ኣብ ጎድጓዝ ኣሎ፡ ኣጆኻ ምልኪ ሰዓርካ ዲሞክራሲ ክትተክል ኩሉ ዘድሊ ሕውነታዊ ምትሕብባር ክንገብረልካ ኢና” ኢዩ ክትብል ይግባእ ነይሩ። ሰወእ መለሰ ከምኡ ሰለ ዝኾነ ኢዩ ኣብ ልቢ ሰፊሕ ደላይ ፍትሒ ህዝብና ፍሉይ ቦታ ሓዙ ዝርከቡ። ክቡር ኣቶ ኣባይ፡ ንሕና ከም ሃገራዊና ተቃላሲ ትጽቢትና ንሱ ሞራሕ ዘይኮነስ፡ “ኢሳይያስ ኣብ ኮረኻ ሰልጣን ንክውግሕን ሃገር ምስ ኩሉ ትሕዝትኡ ንበይኑ ክብሕቶን፣ ብኡ መሰረት ከኣ፡ ኣብ ልዕሌኻ ህዝቢ ኤርትራ ዘይተኣደነ ኩሉ መደዳዊ ግፍፅን ጭቆናን ክፍጽም ዕድል ምርካብ፡ ውድብና ህ.ወ.ሓ.ት. ብመሰረት'ቲ ነዚ ጉጅለ'ዚ ዘቐረቦ ኣገዝን ምትሕብባርን ሎሚ እቕፊታ ንኣተካ” ክትብል ኢዩ ነይሩ። ዘረባኻ ናይ ብኣቂ ከም'ቲ ምሳላ ኣበው ዝብሎ “ ንበዓል ንጎዳስ ኣዳደሩ ደብስ” ኮይኑ ምህላው ትሰሕቶ ኣይመሰለናን።

5- ካልእ ክንኣቶ እንደሊ፡ እዚ ብጉዳይ “ጅብዎ” ኣመልኪትካ ዝገለጸካዮ፡ ናትካ ናይ ውልቅኻ ርእይቶን ገምጋምን ዲዩሰ? ወይስ ዕላዊ ርእይቶን ገምጋምን ናይ መሪሕነት ህ.ወ.ሓ.ት. ኢዩ።

ሀ) ናይ ውልቅኻ ርእይቶ ምስ ዝኾነውን፡ ገህዝቢ ኤርትራ ብኣፈሻ፣ ንኩሎም ኣብ ተኣኤ (ጅብዎ) ዝተቐለሱ ኤርትራውያን ድማ ብፍላይ ከም ኣደ ተቃላሲ ባእታን ኣብ ምምራሕ ናይ ኣገዳሲ ተቃላሲ ውድብ ህ.ወ.ሓ.ት. እትርከቡ ይቕፊታ ክትኣትትን ልቢ ተቃላሲ ህዝብና ክተረሰርሰን ጸውዒትና ነቕርበልኩ።

ለ) እንተደኣ እቲ ዝቐረበ ሚዛን፡ ገምጋም ናይ ውድብኩም ኾይኑ፡ ምሉእ ገምጋም ብዛዕባ'ቲ ዝነበረ ዝምድና ክልቲኦም ውድባት ግለት (ተ.ሓ.ኤን ህ.ወ.ሓ.ትን)፡ ብጽሑፍ ክለእኹልናን፡ ንሕና'ውን ብወገና እቲ ዘሎና ገምጋም ብጽሑፍ ክንቕርበልኩም፡ ንመጻኢ ክልትኡ ኣህዛብና ፖለቲካዊ ኣይልታትናን ዕዙዝ ተደላይነት ከም ዘለዎ ክንገልጽልካ ደስ ይበለና።

ኣብ መደምደምታ፡ ኣብ'ዚ ክንስምረሉ እንደሊ ጉዳይ፡ ንሕና ከም ግ.ሃ.ድ.ኤ. ንዝምድና ህዝብና ምስ ኣው ህዝቢ ኢትዮጵያ ብኣፈሻ፡ ምስ ህዝቢ ትግራይ ድማ ብፍላይ፡ ብስትራቴጂካዊ ዓይኒ ከም እንጥምቶን፡ ናብ ዝለዓለ ደረጃ ንክብርኽ ድማ ካብና ዝሕትት ጉዳያት፡ ኣብ ሕሉፍ ታሪኽ ከይ ተሸኽልና ናይ ሕጂን መጻእን ትሰፍው ዕድል ኣህዝብና ብምጥማት ክንሰርሓሉ ምጻና ከነረጋግጽ ንፈቲ። እቲ መትከላዊ መርገጽና እዚ ኮይኑ፡ንታሪኽና ብጌጋ ክምዘነን ብዘይ መልክዑ ክቐርብን ምስ እንርእ. ግን፡ ክንእርሞን፡ ንታሪኽና ክንከላኸልን፡ ግቡእና ኢዩ። እዚ ክንብል ከለና ግን ብዘይ ንኣፍነት ኣብ መሰርሕ ቃልሰና ተፈጺሞም ክኾኑ ዝኽእሉ ጌጋታትን ጉድለታትን ብትብዓት ክንግምግምን ውጽኢቲ ድማ ገህዝብና ይኹን ንኣዕሩኽትናን ክንሕብርን ወትሩ ድሉዋት ምጻና ከነረጋግጽ ንፈቲ።

ምስ ሰናይ ትምኒት !

ኣውኹም/ ዶር. ሃብተ ተሰፋማርያም

ኣቦ መንበር ፈጻሚ ኣካል ግ.ሃ.ድ.ኤ.

